

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 12 november 2019
(OR. en)

13521/19

EDUC 431
SOC 709
EMPL 539

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	13282/19
Ärende:	Rådets slutsatser om vikten av politik för livslångt lärande för att stärka samhällen så de kan hantera den tekniska och gröna omställningen till stöd för en hållbar tillväxt för alla

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om vikten av politik för livslångt lärande för att stärka samhällen så de kan hantera den tekniska och gröna övergången till stöd för en hållbar tillväxt för alla, som antogs vid rådets 3724:e möte den 8 november 2019. Rådets slutsatser kommer att översändas för offentliggörande i *Europeiska unionens officiella tidning*.

**Rådets slutsatser om
om vikten av politik för livslångt lärande för att stärka samhällen så de kan hantera den
tekniska och gröna omställningen till stöd för en hållbar tillväxt för alla**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

SOM ERINRAR OM den politiska bakgrunden, vilken återges i bilagan till dessa slutsatser,

ÄR MEDVETET OM

1. att den första principen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter¹ bekräftar var och ens rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande för att bibehålla och tillägna sig färdigheter som gör att man kan delta fullt ut i samhället och framgångsrikt klarar övergångar på arbetsmarknaden,
2. att livslångt lärande sträcker sig från förskoleverksamhet och barnomsorg till efter pensioneringen och omfattar hela skalan av formellt, icke-formellt och informellt lärande, som har till syfte att förbättra kunskap, färdigheter och kompetenser ur ett personligt, medborgerligt, socialt och/eller sysselsättningsrelaterat perspektiv; inom livslångt lärande anses varje person vara ett lärande subjekt, och livslångt lärande gör det möjligt för alla personer att förvärva relevant kunskap för att delta som aktiva medborgare i kunskapssamhället och på arbetsmarknaden samt underlättar fri rörlighet för EU-medborgare,
3. att aktuella samhälleliga och ekonomiska utmaningar kräver strategier som engagerar, motiverar och stärker inlärare, samhälle och arbetsgivare och gör dem mer proaktiva och strategiska när det gäller att göra livslångt lärande till verklighet för alla, och om vikten av systematisk och engagerad samordning mellan relevanta politikområden för ett framgångsrikt genomförande av politik för livslångt lärande samt den avgörande roll arbetsmarknadens parter spelar i utformandet av, genomförandet av och framgången för denna politik,

¹ Dok. 13129/17.

4. vikten av att främja lika möjligheter till deltagande i och tillgång till livslångt lärande för alla oavsett bakgrund genom att erkänna och bygga på tidigare kunskap, färdigheter och kompetenser, och på så sätt stärka flera kontinuerliga och friktionsfria övergångar mellan olika nivåer och former av utbildning,
5. vikten av politik för livslångt lärande inom europeisk samarbete vad gäller utbildning inom Erasmus+-programmet och dess betydelse för nationell utbildning, sysselsättning och socialpolitik samt för demokratiskt engagemang,
6. hur livslångt lärande stärker människor, samhällen och arbetslivet samt ökar möjligheterna att hantera den tekniska och gröna omställningen och samtidigt bidra till social delaktighet,

FRAMHÅLLER

7. unionens och medlemsstaternas uppslutning kring Förenta nationernas agenda 2030 och dess mål för hållbar utveckling,
8. den nya strategiska agendan 2019–2024², där utvecklingen av en stark och kraftfull ekonomisk bas och byggandet av ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa anges som strategiska prioriteringar och där politik för digital omvandling som konkretiserar våra samhällsvärden och främjar delaktighet betonas, och erkänner behovet av att intensifiera investeringarna i människors färdigheter och utbildning samtidigt som man säkerställer grunden för långsiktig och hållbar tillväxt för alla samt behovet av att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter på EU- och medlemsstatsnivå, med vederbörlig hänsyn till respektive befogenheter och till subsidiaritetsprincipen, samtidigt som man noterar att sociala frågor, risker och utestängning som ojämlikhet och utbildningsklyftor medför måste uppmärksammas noga,
9. det nya begreppet ”välfärdsekonomi”, genom vilket man avser att sätta människor och deras välfärd i centrum för politik och beslutsfattande,

² Dok. EUCO 9/19.

ERINRAR OM ATT

10. rådet i sina slutsatser om vägen mot en vision om ett europeiskt område för utbildning angav att ett europeiskt område för utbildning bör bygga på livslångt lärande, från förskoleverksamhet och barnomsorg till skola och yrkesutbildning till högre utbildning och vuxenutbildning, inklusive icke-formellt och informellt lärande,

ANSER ATT

11. den pågående tekniska och digitala omvandlingen av våra samhällen förändrar de ekonomiska förutsättningarna, arbetslivet och medborgardeltagandet och kan därför få betydande påverkan på social sammanhållning och jämlikhet,
12. utbildningspolitik är avgörande vid utformningen av europeisk politik för den digitala omvandlingen för att trygga välfärd och hållbar tillväxt i Europa; investeringar i ny kunskap, nya färdigheter och nya kompetenser är avgörande för att stärka Europas konkurrenskraft och produktivitet,
13. utvecklingen av teknik och särskilt artificiell intelligens (AI) har stor potential att skapa nya typer av ekonomisk och medborgerlig verksamhet, färdigheter, arbeten och tjänster; effektiv utbildningspolitik samt effektiva verktyg och åtgärder måste utvecklas för att man ska kunna säkerställa att alla har relevanta kunskaper, färdigheter och kompetenser för att fullt ut kunna delta i ett samhälle i förändring, samtidigt som man ökar medvetenheten om de etiska betänkligheter och risker som eventuella missbruk av tekniken kan utgöra,
14. teknisk omvandling ökar efterfrågan på färdigheter och kompetenser på hög nivå, anpassningsförmåga och karriärplaneringsförmåga, medan efterfrågan på låga kvalifikationer som behövs för rutinmässiga och repetitiva arbeten samtidigt minskar; påverkan skiljer sig åt vad gäller tid, plats och omfattning, och vissa sektorer och områden påverkas mer än andra; goda möjligheter till livslångt lärande och livslång vägledning kan bidra till att minska klyftan mellan högkvalificerade och lågkvalificerade arbetstagare på arbetsmarknaden,

15. det är en enorm utmaning att omskola och kompetensutveckla den vuxna befolkningen i Europa, och att det därför är mer relevant än någonsin att investera i grundläggande färdigheter och nyckelkompetenser; inkluderande utbildning av hög kvalitet (formellt, icke-formellt och informellt lärande samt lärande på arbetsplatsen) och ett brett grepp på kompetensutveckling främjar bättre resultat i grundläggande färdigheter och stöder utveckling av mer avancerade färdigheter och kompetenser,
16. ojämlikhet i tillgången till och tillhandahållandet av vuxenutbildning förblir en utmaning eftersom vuxnas deltagande i utbildningsverksamhet fortfarande är lågt; särskilt lågkvalificerade vuxna behöver få mycket mer intensivt stöd för att delta i utbildningar³; en större ansträngning bör göras för att få personer från mindre gynnade socialgrupper att delta i livslångt lärande och göra det möjligt för dem att komma in på, komma tillbaka till eller stanna kvar på arbetsmarknaden samt stödja deras karriärutveckling,
17. pågående demografiska förändringar medför möjligheter och utmaningar både på personlig nivå och på samhällsnivå; låga födelsetal och ökad medellivslängd innebär att samhällen i många medlemsstater får en äldre befolkningsstruktur,⁴
18. bättre erkännande av äldres potential och främjande av möjligheter för dem samt möjligheter att delta i samhällslivet även senare i livet bidrar till att skapa mer sammanhållna samhällen; livslångt lärande är en avgörande faktor för ett hälsosamt åldrande hos äldre och att de ska kunna delta aktivt i samhällslivet och ekonomin,
19. tillgänglig, inkluderande och högkvalitativ förskoleverksamhet, barnomsorg, grundläggande skolutbildning och icke-formell utbildningsverksamhet är viktiga för att hantera demografiska förändringar, eftersom man därigenom ser till att barn och ungdomar har rätt kunskaper, färdigheter och kompetenser för framtiden, hanterar risken för att elever lämnar skolan i förtid samt risken att drabbas av fattigdom och social utestängning och skapar meningsfulla liv,

³ Utbildningsöversikt 2018

⁴ Eurostat 2019: Befolkningsstruktur och åldrande

20. det finns ett brådskande behov att ytterligare främja jämställdhet och uppmuntra lika tillgång till utbildning, särskilt i yrken och sektorer där ett kön dominerar; kvinnor är underrepresenterade inom sektorerna naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik i Europa, särskilt inom den digitala sektorn, där deras deltagande fortsätter att minska; det är viktigt för utvecklingen av europeiska samhällen och ekonomier att stärka kvinnors ställning inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik och särskilt inom den digitala sektorn⁵; utbildning kan bidra till att minska klyftan mellan kvinnor och män i den digitala sektorn,

FRAMHÅLLER

21. behovet av en kraftig intensifiering av politik för och tillhandahållande av livslångt lärande för att bättre kunna möta de utmaningar som ett samhälle i förändring innebär,
22. att fortsatt arbete för att genomföra rådets rekommendation om kompetenshöjningar är ett avgörande steg i riktning mot en effektiv politik för livslångt lärande; dock kommer mer arbete och ett större antal politiska riktlinjer och instrument att behövas som komplement till rekommendationen för att göra möjligheterna tillgängliga för alla,
23. åtagandet att ambitiöst vidareutveckla det europeiska utbildningsområdet för att göra Europa till världens ledande utbildningssamhälle och bidra till en kultur som uppmuntrar, stärker och motiverar människor och samhällen att ständigt lära sig och göra innovationer på alla utbildningsnivåer och i alla former av utbildning samt i alla skeden av livet,

⁵ Europeiska kommissionen 2018: *Women in the digital age* (studie om kvinnor i den digitala tidsåldern).

24. att utveckla strategier för att främja politik för livslångt lärande samt erkänna den potential som livslångt lärande har när det gäller att stödja en hållbar tillväxt för alla och hantera den tekniska och gröna omställningen, bland annat genom att
- a) utveckla heltäckande utbildningssystem som möjliggör kontinuerliga och friktionsfria utbildningsvägar och övergångar för enskilda inlärare,
 - b) stärka jämlikheten i utbildningen genom att ta fram politik som syftar till att främja tillgången till välutvecklade utbildningsvägar för alla och undvika återvändsgränder i utbildningssystem,
 - c) öka utbildningssystemens förmåga att möta inlärarnas behov och de snabba förändringarna på arbetsmarknaden och i samhället genom att särskilt uppmärksamma de områden som påverkas mest av teknisk förändring och som i högst grad har koppling till klimatförändringar samt det brådskande behovet av att förbättra vårt ekologiska fotavtryck och främja utbildning för hållbar utveckling som en drivkraft för innovation, motståndskraft och handlingar som leder till förändring, samtidigt som olika och föränderliga behov av kunskap, färdigheter och kompetens beaktas,
 - d) stödja smidiga övergångar mellan olika utbildningsnivåer och utbildningssektorer genom att underlätta alternativa utbildningsvägar, ge vägledning, uppmuntra tillhandahållande av olika sorters utbildning och mångsidiga utbildningsmiljöer och stödja nya lärandemetoder och undervisningsmetoder på alla utbildningsnivåer och inom all sorts utbildning, och, när så är möjligt, validera färdigheter och kompetenser oavsett hur eller var de förvärvats,
 - e) utforska möjligheterna att skapa flexibla, individanpassade och inlärarcentrerade utbildningsvägar och riktad utbildning till utsatta grupper, som t.ex. bygger på modulariserade och läranderesultatbaserade metoder som gör det lättare att anpassa utbildningen till individens och yrkesområdets behov,

- f) understryka vikten av fortsatt kompetensutveckling för lärare, lärarutbildare, skolledare, utbildare, yrkesvägledare, ungdomsarbetare och karriärrådgivare, så att de kan tillhandahålla färdigheter och kompetenser för kontinuerligt lärande till alla,
- g) främja utbytet av och tillgången till data som är av betydelse för att inlärare ska kunna hantera och använda sig av data som rör deras egen inläring och göra välinformerade val och fatta välinformerade beslut om den under hela sina liv, helt i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen,
- h) utforska potentialen hos artificiell intelligens vad gäller att stödja individanpassad utbildning av hög kvalitet och utveckling av kunskaper, färdigheter och kompetenser; i detta arbete bör man vara ytterst uppmärksam på inkludering och jämlikhet genom att utnyttja tillförlitlig artificiell intelligens i utbildningen för att identifiera utbildningsutmaningar och främja lärandeprocessen,
- i) fortsätta arbetet med att genomföra rådets rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande,

UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT MED VEDERBÖRLIG HÄNSYN TILL
SUBSIDARITETSPRINCIPEN OCH I NÄRA SAMARBETE MED MEDLEMSSTATERNA

- 25. avsevärt främja aktiv, effektiv och framtidsorienterad politik och aktiva, effektiva och framtidsorienterade strategier i syfte att främja deltagandet i livslångt lärande på alla nivåer och i alla former av utbildning,
- 26. uppdatera effektiviteten, skalan och målgrupperna i den nuvarande politiken för livslångt lärande så att den bättre kan möta de utbildningsbehov som uppstår i och med förändringarna av samhället och arbetslivet, bland annat genom att ytterligare utveckla det europeiska utbildningsområdet, ge uttryck för livslångt lärande i den framtida strategiska ramen för samarbete inom utbildning och utnyttja de möjligheter som Erasmus+, Europeiska socialfonden och andra relevanta unionsinstrument erbjuder,

27. stödja initiativ som underlättar investeringar i livslångt lärande, inklusive samarbete mellan offentliga och privata sektorer,
28. göra effektiv och inkluderande användning av artificiell intelligens till ett av de områden inom vilket handlingsplanen för digital utbildning och det europeiska området för utbildning ska utvecklas ytterligare,
29. stärka samordningen av pågående och framtida arbete för att förbättra datainteroperabilitet t.ex. genom att säkerställa tillgång till personliga utbildningsdata och förbättra utbytet av utbildningsdata mellan inlärare, läroinstitutioner och arbetsgivare, samtidigt som man undviker överlappande insatser på unionsnivå, för att öka den digitala omvandlingens potential, i enlighet med dataskyddsförordningen,
30. stödja nationell politik som syftar till att öka utbildningssystemens förmåga att hantera de snabbt föränderliga behoven på arbetsmarknaden och i samhället genom att underlätta och öka spridningen och användningen av analytiska data, forskningsdata och prognosdata, inklusive uppföljning av utexaminerade samt kompetensinventering, för att påverka politiken på lång sikt,
31. verka för stora framsteg i vidareutvecklingen av livslångt lärande genom att undersöka bättre möjligheter till samarbete mellan utbildningsnivåer och utbildningssektorer samt berörda myndigheter (t.ex. sociala myndigheter, hälsomyndigheter, migrationsmyndigheter) och främjande av mångsidiga och flexibla utbildningsmöjligheter för att omskola och kompetensutveckla vuxna i samarbete med arbetsmarknadens parter, civilsamhället, offentliga arbetsförmedlingar och andra berörda aktörer,
32. främja ytterligare synergier mellan utbildning, forskning och innovation för att stimulera utvecklingen av det europeiska området för utbildning, särskilt genom allianser mellan Europauniversitet som har en viktig roll när det gäller att främja livslångt lärande,
33. vid utvärderingen och uppdateringen av europeisk politik om validering av icke-formellt och informellt lärande, överväga ett bredare begrepp för validering av kunskap, färdigheter och kompetens i syfte att göra det möjligt att validera färdigheter och kompetenser oavsett hur eller var de har förvärvats, för att på så sätt stödja friktionslösa övergångar och motivera individanpassade utbildningsvägar, utan att det påverkar medlemsstaternas behörighet på området.

POLITISK BAKGRUND

1. Rådets resolution av den 27 juni 2002 om livslångt lärande⁶
2. Resolution från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om förstärkning av politik, system och praxis på området livslång vägledning i Europa⁷
3. Resolution från rådet och företrädare för medlemsstaternas regeringar församlade i rådet om ”Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande”⁸
4. Rådets resolution om en förnyad europeisk agenda för vuxenlärande⁹
5. Rådets rekommendation av den 20 december 2012 om validering av icke-formellt och informellt lärande¹⁰
6. 2015 års gemensamma rapport från rådet och kommissionen om genomförandet av den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete (Utbildning 2020) – Nya prioriteringar för det europeiska utbildningssamarbetet¹¹
7. Kommissionens meddelande *En ny kompetensagenda för Europa: Samarbete för att stärka humankapitalet, anställbarheten och konkurrenskraften*¹²
8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)¹³
9. Kommissionens meddelande *Europeiska interoperabilitetsramen – genomförandestrategi*¹⁴
10. Kommissionens meddelande *Stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur*¹⁵

⁶ EGT C 163, 9.7. 2002, s.1.

⁷ Dok. 9286/04.

⁸ EUT C 319, 13.12.2008, s. 4.

⁹ EUT C 372, 20.12.2011, s. 1.

¹⁰ EUT C 398, 22.12.2012, s. 1.

¹¹ EUT C 417, 15.12.2015, s. 25.

¹² COM(2016) 381 final.

¹³ EUT L 119, 4.5.2016, s. 1.

¹⁴ COM(2017) 134 final.

11. Rådets rekommendation av den 22 maj 2017 om den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande och om upphävande av Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 23 april 2008 om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande¹⁶
12. Rådets rekommendation av den 20 november 2017 om uppföljning av utexaminerade¹⁷
13. Kommissionens diskussionsunderlag om hur vi bemöter globaliseringen¹⁸
14. Ministerdeklarationen från den fjärde Unece-ministerkonferensen om åldrande i Lissabon 2017 *A Sustainable Society for All Ages: Realizing the potential of living longer*
15. Kommissionens meddelande *Ett starkare Europa byggs upp: ungdoms-, utbildnings- och kulturpolitikens roll*¹⁹
16. Kommissionens meddelande om handlingsplanen för digital utbildning²⁰
17. Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2018/646 av den 18 april 2018 om en gemensam ram för tillhandahållande av bättre tjänster för kompetens och kvalifikationer (Europass)²¹
18. Rådets rekommendation av den 22 maj 2018 om nyckelkompetenser för livslångt lärande²²
19. Rådets rekommendation av den 19 december 2016 om kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna²³ och rådets slutsatser av den 22 maj 2019 om genomförandet av rekommendationen²⁴
20. Rådets slutsatser om vägen mot en vision om ett europeiskt område för utbildning²⁵
21. Kommissionens meddelande *Artificiell intelligens för Europa*²⁶
22. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1807 av den 14 november 2018 om en ram för det fria flödet av andra data än personuppgifter i Europeiska unionen²⁷

¹⁵ COM(2017) 673 final.

¹⁶ EUT C 189, 15.6.2017, s. 15.

¹⁷ EUT C 423, 9.12.2017, s. 1.

¹⁸ COM(2017) 240 final.

¹⁹ Dok. COM (2018) 268.

²⁰ COM(2018) 22 final.

²¹ EUT L 112, 2.5.2018, s. 42.

²² EUT C 189, 4.6.2018, s.1.

²³ EUT C 484, 24.12.2016, s. 1.

²⁴ EUT C 189, 5.6.2019, s. 23.

²⁵ EUT C 195, 7.6.2018, s. 7.

²⁶ COM(2018) 237 final.

²⁷ EUT L 303, 28.11.18, s. 59.

23. Rådets slutsatser av den 9 april 2019 ”Mot ett hållbarare EU 2030”²⁸
24. Rådets slutsatser av den 7 juni 2019 om framtiden för ett starkt digitaliserat Europa efter 2020: främjande av digital och ekonomisk konkurrenskraft i unionen och digital sammanhållning²⁹
25. Rådets resolution om EU:s ungdomsstrategi 2019–2027³⁰
26. Rådets slutsatser om välfärdsekonomi³¹
-

²⁸ Dok. 8286/19.

²⁹ Dok. 8807/19.

³⁰ EUT C 189, 5.6.2019, s.1.

³¹ Dok. 13432/19.